

პანკისის ხეობა საპოლიციო სპეციალურაციიდან 1 წლის შემდეგ

შესავალი

პანკისის ხეობაში მასშტაბური საპოლიციო ღონისძიების ორგანიზების შემდეგ 1 წელი გავიდა, თუმცა, სახელმწიფოს არ გადაუდგამს სათანადო ნაბიჯები, რომელიც ნდობის და დემოკრატიული დიალოგის მშენებლობისკენ იქნებოდა მიმართული და თემში არსებულ სოციალურ უკმაყოფილებებს და წუხილებს რეალურად უპასუხებდა.

პანკისის ხეობაში არსებული მდგომარეობის და ტენდენციების შესწავლის მიზნით მიმდინარე წლის დასაწყისში ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC) პანკისის ხეობის 4 ძირითადი სოფლის - დუისის, ჯოყოლოს, ბირკიანის, ომალოს, მოსახლეობას შეხვდა. ადგილობრივებთან ჩაწერილი ინტერვიუები აჩვენებს, რომ მათი უკმაყოფილება უკავშირდებოდა, როგორც პანკისის ხეობაში ჭარბად უსაფრთხოებასა და კონტროლზე დაფუძნებულ პოლიტიკას და მის მძიმე უფლებრივ და სოციალურ შედეგებს, ¹ ასევე ადგილობრივ დონეზე არსებულ მწვავე სოციალურ გამოწვევს, მათ შორის, დასაქმების, სასმელი წყლის, საზოგადოებრივი ტრანსპორტის, გზის, სამედიცინო და სოციალური ინფრასტრუქტურის და პოლიტიკის საკითხებს.

ადგილობრივი თემის მტკიცებით, ადგილობრივ პოლიტიკაში მათი მონაწილეობა არსებითად სუსტია და ხელისუფლება თვითმმართველობის კოდექსით გათვალისწინებულ დემოკრატიულ მექანიზმებს სუსტად იყენებს და მათი ჩართულობა წარმოსახვითი უფროა, ვიდრე რეალური. მათ შორის, სამოქალაქო საბჭოს მუშაობა ახმეტის მუნიციპალიტეტის დონეზე ნომინალურია. ადგილობრივები წუხან, რომ მათი პრობლემები უკვე რამდენიმე წელია არ გვარდება, რაც მონაწილოებითი პროცესების მიმართ ზოგად ფრუსტრაციას განაპირობებს. კიდევ უფრო არადემოკრატიული და ბუნდოვანია ცენტრალური ხელისუფლების პოლიტიკა ხეობასთან დაკავშირებით და ბოლო წლებში ხელისუფლების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების და რიტორიკის ლოგიკა.

ადგილობრივები მსჯელობენ მათზე ყოველდღიური და ჭარბი საპოლიციო კონტროლის პრაქტიკაზე. ისინი აცხადებენ, რომ მათი გადაადგილება მკაცრად კონტროლდება არა მხოლოდ ხეობაში, არამედ საქართველოს სხვა რეგიონში გასვლის შემთხვევაშიც და საზღვარზეც. ადგილობრივები უთითებენ, რომ სამართალდამცავი ორგანოები ხშირად აჩერებენ და პასპორტს სთხოვენ ტურისტებსაც, რაც ხეობაში ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობას ზღუდავს. საპოლიციო კონტროლი მისი ყველაზე აშკარად და მძიმე ფორმებით ხეობაში დაგეგმილი ჰქესების კასკადის მშენებლობასთაბ კავშირში დადგა, როცა 21 აპრილის მოვლენებამდეც, ინტენსიურად ხდებოდა ჰქესების მშენებლობის მოწინააღმდეგ მოქალაქეების დაბარება და შევიწროება პოლიციაში და მათთან რეალური კომუნიკაცია პოლიტიკურ უწყებებს გაწყვეტილი ქონდათ. ადგილობრივებში ბევრი კითხვა არსებობს 2019 წლის 21 აპრილის მოვლენების შემდეგ სოფელ ბირკიანში

¹ უსაფრთხოების მზერის ქვეშ: ისტორია, პოლიტიკა და რელიგია პანკისის ხეობაში, EMC, ხელმისაწვდომია: <https://emc.org.ge/ka/products/usaftrkhoebis-mzeris-kveshi-istoria-politika-da-religia-pankisis-kheobashi>

დაგეგმილი პოლიციის შენობის მშენებლობასთან დაკავშირებით, რაზეც შინაგან საქმეთა სამინისტროს ადგილობრივებთან სათანადო საჯარო კომუნიკაცია არ ჰქონია.

ადგილობრივების თქმით, 2019 წელს დაგეგმილი ყველა მნიშვნელოვანი სოციალური და ინფრასტრუქტული პროექტის განხორციელება ხეობაში შეჩერდა, რაც, მათი რწმენით, სწორედ 2019 წლის 21 აპრილის მოვლენებს უკავშირდება და თემის ერთგვარი ‘დასჯის’ მიზანს ატარებდა. აღსანიშნავია, რომ მხოლოდ 2020 წლის გაზაფხულს დაიწყო დაპირებული რამდენიმე სოციალური ინფრასტრუქტული პროექტი (ხიდის, სკოლის, გზის მონაკვეთის მშენებლობა/რეაბილიტაცია), რაც პოზიტიურად უნდა შეფასდეს. აღსანიშნავია, რომ ჩვენს მიერ გამოკითხული ადგილობრივების პოზიციები ხეობაში ჰქონია კასკადის² მშენებლობასთან დაკავშირებით კვლავ უარყოფითა და ამ საკითხზე დისკუსიის განახლებასაც გამორიცხავენ. ეს დამოკიდებულებები კიდევ უფრო გაძლიერდა 2019 წელს შემოდგომით გვარებს შორის მომხდარი დაპირისპირების შემდეგ, რომელიც მათი თქმით, ჰქონდის მშენებლობის საკითხზე დაწყებულ კონფლიქტს უკავშირდებოდა.³

მძიმე სოციალური მდგომარეობა, დასაქმების პრობლემა და სოციალური ნიჭილიზმის ზოგადი კონტექსტი ადგილობრივებში მიგრაციას ახალისებს, რაც ადგილობრივებისთვის დიდი გამოწვევაა. გამოკითხულების თქმით, ახალგაზრდების დიდმა ნაწილმა პანკისის ხეობა დატოვა, რადგან აქ განვითარების და სოციალური გარანტიების მიღების შესაძლებლობებს ვერ ხედავენ. სოციალური ფრუსტრაციის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორად თემირლან მაჩალიკაშვილის სიცოცხლის ხელყოფის საქმესა და მისი არაეფექტური გამოძიების,⁴ ასევე ამ კუთხით ხელისუფლების გამრიყავ რიტორიკას ასახელებდნენ.⁵

ზემოთ აღნიშნული სისტემური პოლიტიკური გამოწვევების მიღმა, ადგილობრივების მიერ ყველაზე მნიშვნელოვან პრობლემად შემდეგი სოციალური პოლიტიკის საკითხები დასახელდა:

1. სასმელი წყლის დაბინძურებისა და დეფიციტის პრობლემა თითქმის ყველა სოფელში ხეობაში;
2. ხეობაშ სახანძრო და სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ეკიპაჟების არ ქონა და მასთან დაკავშირებული უსაფრთხოების და ჯანმრთელობის რისკები;
3. მუნიციპალურ დონეზე სოციალური მხარდაჭერის არამდგრადი პოლიტიკა, მათ შორის, თემის საჭიროებებზე ორიენტირებული მდგრადი და პროაქტიული სოციალური სერვისების არ ქონა;
4. ადგილობრივი კულტურის პოლიტიკის ფრაგმენტულობა და მულტიკულტურული მიდგომებისა და

² პანკისში დაგეგმილი ჰქონდის ეკოლოგიური დასკვნის დოკუმენტების კრიტიკული ანალიზი EMC, ხელმისაწვდომია: <https://emc.org.ge/ka/products/pankisshi-dagegmini-hesebis-ekologiuri-daskvnis-dokumentebis-kritikuli-analizi>, ამავე თემაზე ვიდეო მასალა: <https://emc.org.ge/ka/products/hesebi-pankisshi>

³ რა მოხდა მკვლეობის დღეს და მანამდე - სისხლიანი კონფლიქტი პანკისში, 2019, ხელმისაწვდომია: <https://radioway.ge/news/people/item/943-ra-moxda-mkvlelobis-dges-da-manamde-sixliani-konpliqti-pankisshi>

⁴ შეფასების დოკუმენტი, EMC, ხელმისაწვდომია: <https://emc.org.ge/ka/products/temirlan-machalikashvilis-sitsotskhilis-khelqofis-sakme-2-tslis-shemgomats-gamoudziebelia>

⁵ <https://publika.ge/sistema-cdilobs-chaakhshos-chveni-khma-pankiseli-akhalgazrdebis-manifesti/>

ინტერეთნიკური/რელიგიური/კულტურული დიალოგის პლატფორმების
სისუსტე;

5. ხეობაში დემოკრატიული კონსულტაციებით შექმნილი ტურიზმის განვითარების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არ არსებობა;
6. სოფლების შიდა გზების გაუმართაობა და გზაზე უსაფრთხოებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის არ არსებობა;
7. ელექტროგაყვანილობის ბოძების უსაფრთხოება და დენის ვარდნასთან დაკავშირებული პრობლემები;
8. საზოგადოებრივი ტრანსპორტის არ არსებობა და მასთან დაკავშირებული დამატებითი სოციალური ტენიანი მოსახლეობისთვის;
9. სოფლების დიდ ნაწილში სპორტული დარბაზებისა და მოედნების, ასევე სხვა საჯარო სივრცეების არ ქონა;
10. სანიტარიის პრობლემა და სანაგვე ურნების განთავსებისა და ნარჩენების მართვის მოუწესრიგებლობის პრობლემა;
11. უნივერსიტეტებში ჩარიცხული სტუდენტებისთვის დამატებითი სოციალური მხარდაჭერის არ არსებობა (საცხოვრებელთან და ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული ხარჯები), რაც ეკონომიკურად მოწყვლადი ოჯახებისთვის უმაღლესი განათლების მიღების პროცესს აფერხებს.

მოსახლეობის თქმით, აუცილებელია აღინიშნოს მუნიციპალიტეტის კულტურის პოლიტიკის პრობლემურობაც, რომელიც ნაკლებად არის ორიენტირებული უმცირესობების თვითმყოფადი კულტურის დაცვასა და განვითარებაზე და ასევე მულტიკულტურალიზმის წახალისებაზე. ადგილობრივები იხსენებენ, რომ 2019 წლის ივლისში მუნიციპალიტეტმა დააწესა „ხადორობის“ დღესასწაული, რომელზეც ქისტები არ იყვნენ მიწვეულნი და მოსახლეობამ, მხოლოდ დღესასწაულის ჩატარების შემდგომ შეიტყო მის შესახებ.⁶ ამასთან, მეორე წელია არ ტარდება პანკისობა, რომელიც თავდაპირველად, მაჩალიკაშვილების ოჯახში მომხდარი ტრაგედიის გამო, მოსახლეობის გადაწყვეტილებითვე არ ჩატარდა. თუმცა, შემდეგ წელს ამ დღესასწაულის არაღინიშვნა, დემოკრატიული კონსულტაციების გარეშე მოხდა.

21 აპრილს პანკისის ხეობაში დაგეგმილი მასშტაბური საპოლიციო ღონისძიებისა და მისი მძიმე სოციალური შედეგების გათვალისწინებით, EMC მიიჩნევს, რომ არსებითია სახელმწიფომ შეიმუშავოს პანკისის ხეობის თემის ისტორიულ გამოცდილებაზე და მათ რეალურ საჭიროებებსა და წუხილებზე დაფუძნებული დემოკრატიული პოლიტიკა. არსებითია ეს პოლიტიკა დემოკრატიის, მშვიდობის, თანასწორობის და სოციალური სამართიანობის იდეებსა და მათ განუხრელ პატივისცემას ეფუძნებოდეს. ამასთან არსებითია სახელმწიფომ გაიაზროს სწორედ ინკლუზიური, ადამიანის უფლებებზე და სამართლიანობაზე დაფუძნებული პოლიტიკის პირველადობა და მნიშვნელობა უსაფრთხოების მიზნისთვის და საკუთარი უსაფრთხოების პოლიტიკა და სტრატეგიები სწორედ ამ პრინციპებს და მიღვომებს მიუსადაგოს.

⁶ პანკისში «ხადორობა» ეთნიკური ქისტების გარეშე იზეიმეს, 2019, ხელმისაწვდომია:

<https://radioway.ge/news/people/item/928-pankisshi-%E2%80%9Exadoroba%E2%80%9C-etnikuri-qistebis-gareshe-izeimes>

სწორედ ამ მიზნით EMC აღნიშნული დოკუმენტი თავდაპირველად რელევანტურ სახელმწიფო უწყებებს გაუზიარა და მათ თემთან დიალოგზე დაფუძნებული პოლიტიკის წარმართვისკენ მოუწოდა. ჩვენი ორგანიზაცია იმედს გამოთქვამს, რომ ამ საკითხებზე დისკუსია პანდემიის და მასთან დაკავშირებული სირთულეების შემდეგ პვლავ განახლდება. მნიშვნელოვანი რეკომენდაციების ნაწილი კი, რომელიც მათ შორის, პანდემიის პირობებში შექმნილ სოციალურ სირთულეებს უკავშირდება, სახელმწიფოს მიერ დროულად იქნება გაზიარებული.

მეთოდოლოგია

საველე ვიზიტი პანკისის ხეობის სოფლებში (დუისი, ჯოყოლო, ბირკიანი, ომალო) 2020 წლის 15 და 16 იანვარს განხოციელდა. საველე ვიზიტის ფარგლებში ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრის (EMC) თანამშრომლები სოფელში ადგილობრივ მოსახლეობას შეხვდა. ამასთან, მოხდა სოფლის ძირითადი საჯარო და სამეურნეო ნაგებობების დათვალიერება და პრობლემების შესახებ ადგილობრივების მიერ მოწოდებული ინფორმაციის ადგილზე გადამოწმება.

პანკისის ხეობაში საველე გასვლების მიზანი ადგილზე არსებული სოციალური გამოწვევების და ადამიანის უფლებების დარღვევის პრაქტიკების და შემთხვევების იდენტიფიცირება იყო.

წარმოდგენილი ინფორმაცია არსებითად ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ მოწოდებულ ინფორმაციას და ადგილზე სიტუაციის შესწავლას ეფუძნება. აღნიშნული დოკუმენტი გაეგზავნა ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებსა და სხვა რელევანტურ სახელმწიფო უწყებებს და მასზე რაიმე კომენტარი არ მიგვიღია. ცხადია, EMC უშვებს, რომ ზოგიერთ პრობლემის მიზეზებს და მათი გადაჭრის გზებს შეიძლება ჰქონდეს სხვა პერსპექტივა, რომელიც მხოლოდ სახელმწიფო უწყებებისთვის არის ცნობილი. ამასთან კიდევ ერთხელ ავლნიშნავთ, რომ მიმდინარე წლის გაზაფხულზე სახლემწიფომ დაიწყო რამდენიმე ინფრასტრუქტურული პროექტი, რომელცაც EMC მიესალმება. თუმცა, ამ პროექტების, ისევე როგორც მომავალი გეგმებისა და პროგრამების შესახებ მნიშვნელოვანია სათანადო კომუნიკაცია ადგილობრივ თემთან მათი ინფორმირებისა და გონივრული მოლოდინების შექმნის მიზნით.

სოციალური კონტექსტის აღწერა

პანკისის ხეობის სოფლების მოსახლეობა ძირითადად მისდევს მეცხოველეობასა და მეფრინველეობას. მცირე რაოდენობით მოპყავთ სხვადასხვა აგრო-კულტურები, თუმცა ვინაიდან მოსახლეობას არ აქვს დიდი სასოფლო სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენებადი მიწები, შესაბამისად მოსავალი ძირითადად პირადი მოხმარებისთვის მოპყავთ. სოფლებში მაღალია უმუშევრობის მაჩვენებელი. კაცების ნაწილი დასაქმებულია დღიურ მუშად მშენებლობაზე, სოფლის მაცხოვრებლების მცირე ნაწილი კი დასაქმებულია სოფლის სკოლასა და საბავშვო ბაღში. ხოების მაცხოვრებლები კომერციული მიზნით ვერ მისდევენ მეცხოველეობას, ვინაიდან სოფლებს გარშემო საძოვარი მიწები ფაქტობრივად არ გააჩნია. მოსახლეობა დადებითად აფასებს ტურიზმის სფეროში დასაქმების პოტენციალს, თუმცა, ფიქრობენ, რომ ამ სექტორს სახელმწიფოს

მხრიდან უფრო მეტი მხარდაჭერა სჭირდება და მათ შორის, ჰესების კასკადის მშენებლობის გეგმა, ხეობის ამ კუთხით განვითარების შესაძლებლობებს უსპობს.

სოფლის მოსახლეობის დიდი ნაწილი უცხოეთში მიდის სამუშაოდ და საცხოვრებლად, ვინაიდან სოფელში მძიმე ეკონომიკური და სოციალური ფონია. დარჩენილი მოსახლეობა სოციალური დახმარების იმედადაა. ის ოჯახები, რომლებიც იღებენ სოციალურ დახმარებას, იმის შიშით, რომ არ დაკარგონ ყოველთვიური შემოსავალი, ვერ იღებენ მონაწილეობას სხვადასხვა პროექტებში. ის ადამიანები, რომლებიც ცდილობენ სახელმწიფოს ეკონომიკურ პროექტებში მონაწილეობას და გრანტის მიღებას, ყურადღებას ამახვილებენ იმ ფაქტზე, რომ ძირითადად მხოლოდ ერთი და იგივე ადამიანები ფინანსდებიან/იგებენ პროექტებს, რაც თავისთავად ამძაფრებს უიმედობას და განცდას, რომ რაც არ უნდა კარგი პროექტი დაწეროს, ის ვერ მიიღებს სასურველ დაფინანსებას.

როგორც სოფლის მაცხოვრებლებმა განაცხადეს, სკოლაში მიღებული განათლებით მოსწავლეები აბარებენ უმაღლეს სასწავლებელში და მათ უმეტესობას სწორედ უმაღლესი განათლების მიღება სურს სკოლის დამთავრების შემდგომ. თუმცა აღნიშნულს ხელს უშლის სოფელში არსებული უმუშევრობის მაღალი დონე და მძიმე სოციალური პირობები. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ახალგაზრდა მიიღებს სახელმწიფო დაფინანსებას, მშობლებისთვის ძალიან რთულია ქალაქში სწავლასთან დაკავშირებული სხვა ხარჯების გადახდა. ამის გამო ადგილოვრივების თქმით, საჭიროებების მქონე ოჯახების სტუდენტებისთვის სახელმწიფოს მხრიდან დამატებითი სოციალური მხარდაჭერა მნიშვნელოვანი იქნებოდა.

მოსახლეობა მიიჩნევს, რომ მნიშვნელოვანია სახელმწიფომ ადგილზე გახსნას პროფესიული განათლების დაწესებულება. ხეობიდან უახლოესი პროფესიული სასწავლებელი სოფელ ალვანში (დაახლოებით 28 კმ-ის დაშორებით) მდებარეობს. მანძილის პრობლემას ტრანსპორტის და გადაადგილების პრობლემად ემატება, რაც ახალგაზრდებს პროფესიულ სასწავლებელში ჩაბარების საშუალებას ართმევს. ადგილობრივებს დიდი სურვილი აქვს, რომ პანკისის ხეობაში დაარსდეს ერთი პროფესიული სასწავლებელი, იმისთვის რომ უფრო მეტა ახალგაზრდამ შეძლოს ხელობის, თუ სხვა პროფესიის შესწავლა და მნიშვნელოვანია, რომ ხეობის ტურისტულ მომავალთან დაკავშირებული პროფესიების შესწავლა იყოს შესაძლებელი პროფესიულ სასწავლებელში.

ქვემოთ წარმოდგენილია სოფლებში არსებული სოციალური გამოწვევები ინდივიდუალურად. ცხადია, რომ მათი დიდი ნაწილი მსგავსია და მეორდება. პრობლემები სოფლების მიხედვით იმ ლოგიკითა და პრიორიტეტების მიხედვით არის წარმოდგენილი, როგორც ისინი ადგილობრივმა მოსახლეობამ გაგვიზიარა.

სოფელი დუისი

1. სოფლის ზოგადი აღწერა

სოფელი დუისი ახმეტის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ ცენტრიდან 17 კილომეტრითაა დაშორებული. სოფელი დუისი იმავე დასახელების თემში შემავალი ერთ-ერთი სოფელია. 2014 წლის აღწერის თანახმად სოფელში 2354 ადამიანი ცხოვრობს.

საველე ვიზიტისას გამოვლინდა შემდეგი ძირითადი პრობლემები, რომელიც მეტ- ნაკლებად ერთნაირად აწუხებს მოსახლეებს:

- სასმელი წყლის დაბინძურება სოფელში;
- ჯანდაცვის სისტემის გაუმართაობა, რაც გამოიხატება ძირითადად სასწრაფო დახმარების მანქანის ხელმიუწვდომელობით;
- სამართალდამცავი ორგანოების გაძლიერებული კონტროლი მოსახლეობის მიმართ;
- დასაქმების შესაძლებლობების არ არსებობა, რის გამოც ხშირია მიგრაცია როგორც ქვეყნის შიგნით - სოფლიდან ქალაქად, ასევე უცხოეთში.

2. განათლებასთან დაკავშირებული პრობლემები

ადგილობრივების განცხადებით სოფელში ფუნქციონირებს სკოლა და საბავშვო ბაღი. ამ დაწესებულებებში არსებული პირობები ბავშვებისთვის დამაკმაყოფილებელია. ამ ზამთარს საჯარო სკოლას შეექმნა პრობლემა, რადგან დაზიანდა ბუნებრივი აირის საქვაბე, საიდანაც მთელ სკოლას მიეწოდებოდა გათბობა. ამ დანადგარის დაზიანების გამო სკოლაში კვლავ შეშის ღუმელები დააბრუნეს, თუმცა ადგილობრივები ამბობენ, რომ ეს დროებითი ზომა იყო და გათბობა კვლავ აღუდგება სკოლას.

3. ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული პრობლემები და მათი სოციალური შედეგები

3.1. სოფლის შიდა გზების მოუწესრიგებლობა

სოფელი დუისის მოსახლეობა შიდა გზების მოუწესრიგებლობის საკითხს გამოჰყოფს, რაც მათ ზამთარში გადაადგილების პრობლემებს უქმნის, განსაკუთრებით საუბარია სკოლის მოსწავლეებზე, რადგან სკოლასთან მისასვლელი გზა თოვლის, ან ხშირი წვიმების შემთხვევაში საკმაოდ რთული გადასალახი ხდება.

გზის სანიაღვრე არხები სოფელში მოწესრიგებულია, რასაც ადგილობრივი თემი ყოფილი ინფრასტრუქტურის მინისტრის ნოდარ ჯავახიშვილის ხეობაში ვიზიტს უკავშირებენ. მათი თქმით, მინისტრთან შეხვედრაზე მიიღეს დაპირება სანიაღვრე არხების მოწესრიგების შესახებ. მინისტრი ასევე დაპირდა მათ დუისში ახალი სპორტული კომპლექსის აშენებას, რისი საპროექტო სამუშაოებიც შესრულდა. თუმცა, ადგილობრივების განცხადებით, მალევე ინფრასტრუქტურის მინისტრი შეიცვალა, ხოლო შემდგომმა მინისტრებმა უკვე დაპროექტებული ნაგებობის მშენებლობის პროცესი აღარ გააგრძელეს. სოფლის მაცხოვრებლები იხსენებენ, რომ იგეგმებოდა იპოდრომისთვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის, მათ შორის გზების მოწყობაც, თუმცა ეს საკითხი ასევე შეჩერდა.

3.2 წყლის ინფრასტრუქტურა და ხარისხი

მოსახლეობა აცხადებს რომ მათ მიეწოდებათ დაბინძურებული, ჯანმრთელობისთვის სახითათო წყალი. მოსახლეობა თავს არიდებს ამ წყლის სასმელად გამოყენებას, რადგან, მათი თქმით, წყალს ხშირად მოჰყვება სხვადასხვა სახის მყარი მასალა. ამიტომაც მოსახლეობა იყენებს სოფლის მიმდებარედ მდებარე წყაროებს. ზოგიერთ ოჯახს ეზოში მოწყობილი აქვს ჭა, შესაბამისი წყლის საქაჩით. აღნიშნულ საკითხზე მათი მხრიდან ინფორმაცია მიეწოდა ადგილობრივ თვითმმართველობას, თუმცა მუნიციპალური ორგანიზების მხრიდან რაიმე სახის რეაგირება არ მომხდარა.

3.3. ჯანდაცვის ინფრასტრუქტურა და სამედიცინო სერვისები

სოფელ დუისის მაცხოვრებლების განცხადებით, სოფელში არის ორი აფთიაქი, ასევე ამბულატორიაც. ამბულატორია ახლად აშენებული და ინფრასტრუქტურულად კეთილმოწყობილი შენობაა. სოფლის მაცხოვრებლები არც ამბულატორიაში დასაქმებული ექიმების კვალიფიკაციის კუთხით გამოთქვამენ უკმაყოფილებას. ჯანდაცვის კუთხით პრობლემად სახელდება სასწრაფო დახმარების მანქანის არ ყოფნა მთელს ხეობაში. ადგილობრივები ითხოვენ ამბულატორიის შენობასთან მუდმივად განთავსდეს ერთი სასწრაფო დახმარების მანქანა, შესაბამისი ეკიპაჟით. მათი თქმით ადრე პანკისის ხეობისთვის იყო გამოყოფილი სასწრაფო დახმარების ერთი მანქანა, რომელიც სწრედ სოფელ დუისში იდგა. მოსახლეობისთვის გაუგებარია რატომ არის შეუძლებელი ახლაც მსგავსი პრაქტიკის არსებობა.

3.4. სპორტული და კულტურული სივრცეები სოფელ დუისში

სოფელში არის კულტურის სახლი, რომელიც სხვადასხვა სახის შემოქმედებით დასს უთმობს დარბაზს რეპეტიციებისთვის თუ კონცერტებისთვის. იმავე შენობაშია განთავსებული პანკისის ხეობის ქალთა საბჭოც. სოფელ დუისში არის სპორტული დარბაზი, რომელიც როგორც ადგილობრივები ამბობენ ძირითადად ჭიდაობის სხვადასხვა სახეობის სპორტსმენებს ემსახურება.

3.5. სახანძრო- სამაშველო სამსახურები და ტრანსპორტი

მოსახლეობა პრობლემად ასახელებს ასევე სახანძრო მანქანის და სახანძრო ბრიგადების არ არსებობას. ახმეტის ცენტრიდან დაძრული სახანძრო ბრიგადები ხშირ შემთხვევაში ვეღარ ასწრებენ ხანძრის დროულად ჩაქრობას, რაც მთელ პანკისის ხეობას უქმნის პრობლემას.

სოფლის მაცხოვრებლებისთვის პრობლემას ქმნის ასევე მუნიციპალური ტრანსპორტის არ არსებობა. სოფლებს შორის მოსახლეობა ან საკუთარი და მეზობლის მანქანით გადაადგილდება, ან ტაქსს ქირაობს. სოფელსა და თბილისს, ასევე თელავს შორის მოძრაობებს სამარშუტო ტაქსები, რომლებიც კერძო მფლობელობაშია. მუნიციპალური ტრანსპორტის დანიშვნის საკითხი, მათი თქმით, არა ერთხელ დააყენეს ადგილობრივი თვითმმართველობის წინაშე და შესაბამისი დაპირებაც მიიღეს, თუმცა საკითხი კვლავ მოუგვარებელი რჩება.

4. რეკომენდაციები

სოფლის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე ორიენტირებული რეკომენდაციები

1. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს:

- შეისწავლონ სოფელ დუისის მოსახლეობის წყლით მომარაგების პრობლემები და უზრუნველყონ წყლის სისტემის იმგვარად გამართვა, რომ მოსახლეობას სუფთა წყალი მოეწოდებოდეს და დაზღვეული იყოს სასმელი წყლის დაბინძურების რისკები.
- გაზარდოს ჯანდაცვის და სოციალურ სერვისებზე/სოციალური დახმარების პროგრამებზე ხელმისაწვდომობა, მათ შორის უპირველესად სასწაფო დახმარების და სახანძრო-სამაშველო ბრიგადების ხეობაში მუდმივად არსებობის გზით;
- გამოყოს დაფინანსება მუნიციპალური ტრანსპორტისთვის, რომელიც დააკავშირებს პანკისის ხეობის სხვადასხვა სოფლის მოსახლეობას ერთმანეთან და გაადვილებს ხეობაში გადაადგილებას.

სოფელი ჯოყოლო

1. სოფლის ზოგადი აღწერა

სოფელი ჯოყოლო მდებარეობს ახმეტის მუნიციპალიტეტში. სოფელი არის თემის ცენტრი, ახმეტიდან დაახლოებით 20 კმ-ის მოშორებით. 2014 წლის მოსახლეობის

საყოველთაო აღწერის მიხედვით სოფელში 737 ადამიანი ცხოვრობს და ძირითადად დასახლებულია ეთნიკურად ქისტი, მუსლიმი მოსახლეობით.

საველე ვიზიტისას გამოვლინდა შემდეგი ძირითადი პრობლემები, რომელიც მეტ-ნაკლებად ერთნაირად აწუხებს სოფელ ჯოყოლოში მცხოვრებ მოსახლეებს.

- პრობლემურია სახელმწიფო თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობა, ვინაიდან მოსახლეობასა და სახელმწიფოს შორის კომუნიკაცია იშვიათია ან თვითმმართველობის მხრიდან მოსახლეობის ინტერესები სრულიად უგულებელყოფილია.
- საზოგადოებრივი ტრანსპორტის პრობლემა;
- გადაუდებელი დახმარების მიღების პრობლემა.
- შიდა გზის გაუმართაობის პრობლემა;
- სასმელი წყლის ვარგისიანობის პრობლემა და ზოგადად წყლის საკითხი.
- ეკოლოგიური და გარემოს დაბინძურების პრობლემა.
- საძოვარი და სასოფლო-სამეურნეო მიწის პრობლემა.
- დასაქმების პრობლემა.

2. განათლებასთან დაკავშირებული საკითხები

სოფელ ჯოყოლოში არსებობს როგორც საბავშვო ბალი ასევე სკოლა, სადაც მოსწავლეებს შეუძლიათ მიიღონ სრული ზოგადი განათლება.

რაც შეეხება სოფელში არსებული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურულ მდგომარეობას, როგორც სოფლის სკოლა ასევე საბავშვო ბალი გარემონტებულია და მეტნაკლებად აღჭურვილია ინფრასტრუქტურით. თუმცა როგორც სკოლაში, ასევე ბაგა-ბალში სასწრაფოდ მოსაგვარებელია სასმელი წყლის პრობლემა. ორივე შენობას საკუთარი წყლის რეზერვუარი გააჩნია, თუმცა ონკანში მომდინარე წყალი ბინძური და მღვრიეა.

3. ინფრასტრუქტურული პრობლემები და მათი სოციალური შედეგები

3.1. გზის ინფრასტრუქტურა

სოფელში სწორი ასფალტის გზაა, თუმცა სოფლის შიდა გზები უკიდურესად გაფუჭებულია, რაც ცუდ ამინდში სკოლის მოსწავლეებს გადაადგილებაში უშლის ხელს. სოფელში არასდროს გაკეთებულა სანიაღვრე არხები, რაც კიდევ უფრო ართულებს გადაადგილების პრობლემას ცუდ ამინდში. სოფელში უნდა გაკეთებულიყო ჯოყოლოს სკოლამდე მისასვლელი გზა, თუმცა პროექტი რატომთაც შეჩერდა. ამასთან სოფლის დამაკავშირებელი ხიდი, იგივე ‘ჯოყოლოს ხიდი’, მუდმივად ავარიულ მდგომარეობაშია. მოსახლეობის განმარტებით, მუნიციპალიტეტი ხიდს თითქოს ხშირად აკეთებს, თუმცა სამუშაოები უხარისხოდ სრულდება, რის გამოც ხიდი მაღლევე ავარიულ მდგომარეობაში გადადის.

სოფლის მთავარ გზაზე, ფაქტობრივად არაა გზის მანიშნებლები, რაც საკმაოდ სახიფათოს ხდის მას. სოფელში მუნიციპალიტეტს არ აქვს გაკეთებული ტურისტებისთვის განსაზღვრული მანიშნებლები, რისი საჭიროება ასევე არსებობს.

3.2. წყლის სისტემები

ალაზნის ადადებისთანავე თითოეულ ოჯახს მღვრიე სასმელად უვარგისი წყალი მიეწოდება. ოჯახების უმეტესობას საკუთარი ჭა და წყლის საქაჩი სისტემა აქვს მოწყობილი, თუმცა ამ შემთხვევაში თავისთავად წყალი სასმელად ვარგისი არ არის. სარწყავი წყლის სისტემა სოფელში არ არსებობს. მნიშვნელოვანია ის ფაქტი რომ ბოლო პერიოდში სასმელი წყლის მოპოვება მოსახლეობისთვის უფრო და უფრო რთული ხდება, ვინაიდან ბუნებრივი წყლის სათავეები იკარგება. სწორედ ამიტომ მოსახლეობაში განცდა, რომ დაგეგმილი ჰესების კასკადის მშენებლობა კიდევ უფრო შეამცირებს და დეფიციტურს გახდის სოფელში სასმელ წყალს, მაღალია.

3.3. საბავშვო მოედანი/გასართობი ცენტრი

სოფელში არ არსებობს არც ერთი მოქმედი კულტურული, საგანმანათლებლო დანიშნულების ობიექტი. სკოლაში არსებული ბიბლიოთეკას წიგნების მხოლოდ მცირე რესურსი გააჩნია და ისიც საბჭოთა პერიოდში გამოშვებული პროპაგანდისტული ლიტერატურაა. სოფელის მაცხოვრებელი ბავშვები სპორტულ და კულტურულ აქტივობებზე, ხშირ შემთხვევაში ფეხით, მიდიან სოფელ დუისში.

სოფელში არ არსებობს კეთილმოწყობილი სპორტული მოედანი, რომელზე მოთხოვნაც დიდია ახალგაზრდებში. ასევე მოსახლეობის განმარტებით, 2019 წლის აპრილის თვემდე მუნიციპალიტეტი გეგმავდა სოფელში სპორტ სკოლისა და მცირე იპოდრომის გახსნას, თუმცა სპორტ სკოლის პროექტი რომელშიც 350 000 ლარი დაიხარჯა, მხოლოდ პროექტად დარჩა, ხოლო იპოდრომი ახმეტაში აშენდა. მოსახლეობის თქმით, მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებმა უთხრეს, რომ სანამ ჰესი არ აშენდება სოფელს სპორტ სკოლა არ ექნება. ასევე არ არსებობს სკვერი ან დასასვენებელი სივრცე, რომლის გაკეთების სურვილის მოსახლეობაში დიდი იყო, თუმცა ამაზეც მუნიციპალიტეტიდან უარი მიიღეს.

სოფელში მუნიციპალიტეტმა გააკეთა მცირე საბავშვო მოედანი, თუმცა იმდენად უხარისხო მასალით, რომ რამდენიმე თვეში საბავშვო მოედანი თამაშისთვის გამოუყენებელი გახდა.

3.4. ნაგავსაყრელი

სოფლის ტერიტორიაზე, ნაგვის ურნები დგას, მცირე რაოდენობით და დასუფთავების მანქანაც კვირაში ერთხელ დადის, რაც არაა საკმარისი მთელი სოფლისთვის. სასურველია დასუფთავების მანქანამ მეტი ინტენსივობით იაროს სოფელში და ტერიტორიაზეც მეტი ნაგვის ურნა დაიდგას.

3.5 საზოგადოებრივი ტრანსპორტი

სოფელში მხოლოდ კერძო ტრანსპორტი მოძრაობს, როგორც ახმეტის, ისე თბილისის მიმართულებით. იმ შემთხვევაში თუ მგზავრების რაოდენობა მიაღწევს ექვსს ან შვიდს, მძღოლს შეიძლება უღირდეს ამ მიმართულებებით წასვლა, სხვა შემთხვევაში შესაძლებელია, რომ საერთოდ არ გავიდეს ტრანსპორტი ხსენებული მიმართულებებისკენ. ამიტომ ხშირად მოსახლეობა ფეხით გადაადგილდება, ან კერძო ტაქსების მეშვეობით, რომლის ღირებულებაც საკმაოდ მაღალია. მოსახლეობა ფიქრობს რომ აუცილებელია ბავშვების სპორტული და კულტურულ წრეებზე სიარულისთვის დაინიშნოს მუნიციპალური ტრანსპორტი, ვინაიდან სხვა შემთხვევაში მცირეწლოვან ბავშვებს უწევთ ფეხით გადაადგილება, სოფლის მთავარ ტრასაზე, სოფელ დუისამდე. მთავარ ტრასაზე ფაქტობრივად არ არის გზის მანიშნებლები, რაც ხშირი ავარიების მაპროვოცირებელია და სახიფათოს ხდის ფეხით მოსიარულებისთვის მგზავრობას.

3.6 ელექტროგაყვანილობის ბომები

სოფელში ელექტროგაყვანილობის სისტემა არის მოსაწესრიგებელი, ვინაიდან ძლიერი ქარისა და ავდრის დროს, მოსახლეობას ელექტროენერგია აღარ მიეწოდება.

3.7. ჯანდაცვა და სახელმწიფო სერვისებზე ხელმისაწვდომობა

სოფლის მოსახლეობისთვის ხეობაში ამბულატორიული სერვისის მიღება შესაძლებელია, თუმცა ხეობაში აფთიაქი არ არის. მოსახლეობა უჩივის სასწრაფო სამედიცინო დახმარების მიღების საკითხაც. ვინაიდან ახმეტიდან მოდის სოფელში სასწრაფო დახმარების მანქანა და დაგვიანების გარეშე ვერ ახერხებს სოფლამდე მისვლას, რაც კრიტიკული შეიძლება იყოს ავადმყოფი ადამიანისთვის. მოსახლეობისთვის მნიშვნელოვანია თვითონ ხეობაში შეიქმნას ერთი გადაუდებელი დახმარების სივრცე.

სოფლისთვის დიდი პრობლემაა სახანძრო დახმარების არ არსებობა ახლომახლო სოფელში. სასწრაფო დახმარება ჯოფოლოში ახმეტიდან მიდის და ხშირ შემთხვევაში 2 საათს ანდომებს წყლის რეზერვუარით სავსე მანქანა სოფლამდე მისვლას, შესაბამისად ხანძრისგან გამოწვეული ზიანს თავიდან აცილებას ვეღარ ახერხებენ მეხანძრეები. მოსახლეობის თქმით, ადრე სოფელ დუისში არსებობდა სახანძრო დახმარების ცენტრი, თუმცა შენობა იყო სარემონტო და მუნიციპალიტეტმა არჩია შენობის ინფრასტრუქტურულად გამართვას, სერვისის ახმეტაში გადატანა.

4. მიწის პრობლემა

მოსახლეობის წინაშე მწვავედ დგას, მიწის პრობლემა. უმეტესობა მათგანს საკარმიდამო მიწის მიღმა ფაქტობრივად არ გააჩნია მიწის ნაკვეთი, რაც მიწის სიმცირით არის გამოწვეული. თუმცა, მიწის სიმწირეს ემატება სოფლის გარშემო მდინარის ნაპირზე, საძოვარი მიწების კერძო საკუთრებაში გადაცემის პრაქტიკა, რაც სოფლისისედაც მცირე საძოვარს კიდევ უფრო აპატარავებს. მოსახლეობამ სინანულით აღნიშნა, რომ სკვერის გასაკეთებლად ადგილი არ იძებნება სოფელში, მაშინ როცა საერთო სივრცეების პრივატიზებას სახელმწიფო უჭერს მხარს და კერძო და საჯარო ინტერესს შორის კონფლისტი ყოველთვის კერძო ინტერესის სასარგებლოდ ხდება.

5. რეკომენდაციები

სოფლის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე ორიენტირებული რეკომენდაციები

2. **საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს და ადგილობრივ თვითმმართველობრივი არგანიზაციების:**
 - უზრუნველყოს მეტი კომუნიკაცია ადგილობრივ მოსახლეობასთან, აღმოფხვრას ადგილობრივ თვითმმართველობაში კომუნიკაციის პრობლემების გაზიარების სახით.
 - შეიქმნას ინტენსიური კომუნიკაციის გზები მოსახლეობასა და ადგილობრივ თვითმმართველობას შორის სისტემური შეხვედრების და პრობლემების გაზიარების სახით.
 - უზრუნველყოს სოფლებში შიდა გზების და ელექტროგაყვანილობის ბოძების მოწესრიგება, უსაფრთხოების სტანდარტების დაცვა.
 - უზრუნველყოს სოფლისთვის საბავშვო ბაღისთვის ბავშვების სამინებელი სივრცის მოწყობა;
 - უზრუნველყოს სასმელი წყლის სათავეების მშენებლობა და წყლის სისტემის გამართვა;
 - უზრუნველყოს სოფელში საჯარო, რეკრეაციული და გასართობი/სპორტული სივრცეების შექმნა (მოედანი, სკვერი) ა.შ.
 - გაზარდოს ჯანდაცვის და სოციალურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობა, მათ შორის, პანკისის ხეობაში სასწრაფო მანქანებისა და შესაბამისი გუნდის გადმოტანით;
 - უზრუნველყოს საზოგადოებრივი ტრანსპორტის სისტემის გამართვა ხეობაში;
3. **იუსტიციის და ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს**
 - განახორციელოს პანკისის ხეობაში, მდინარე ალაზნის პირას მდებარე საძოვარი ტერიტორიების უკანონოდ მითვისებული მიწების მონიტორინგი და არ განახორციელოს მიწის გადაცემა კერძო საკუთრებაში, თუ აღნიშნული მიწა საჯარო დანიშნულებით გამოიყენება.

სოფელი ბირკიანი

1. სოფლის ზოგადი აღწერა

სოფელი ბირკიანი ახმეტის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ ცენტრიდან 23 კილომეტრითაა დაშორებული. სოფელი ბირკიანი ჯოყოლოს თემში შემავალი ერთ-ერთი სოფელია.

2014 წლის აღწერის თანახმად სოფელში 564 ადამიანი ცხოვრობს.

საველე ვიზიტისას გამოვლინდა შემდეგი ძირითადი პრობლემები, რომელიც მეტ-ნაკლებად ერთნაირად აწუხებს მოსახლეებს:

- სოფლის შიდა გზების მოუწესრიგებლობა, რაც გადაადგილების პრობლემას ქმნის ზამთარში მათ შორის ბავშვებისთვის, რომლებიც სკოლასა და ბაღში მიდიან;
- ჯანდაცვის სისტემის გაუმართაობა, რაც გამოიხატება ძირითადად აფთიაქის და სასწრაფო დახმარების მანქანის ხელმიუწვდომელობით;
- სასმელი წყლის დაბინძურება და არაჯეროვანი მიწოდება მოსახლეობისთვის;
- სამართალდამცავი ორგანოების გაძლიერებული კონტროლი მოსახლეობის მიმართ, რასაც უკავშირებენ სოფელ ბირკიანის მახლობლად შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ ახალი შენობის აშენებასაც;
- დასაქმების შესაძლებლობების არ არსებობა, რის გამოც ხშირია მიგრაცია როგორც ქვეყნის შიგნით - სოფლიდან ქალაქად, ასევე უცხოეთში.

2. ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული პრობლემები და მათი სოციალური შედეგები

2.1. სოფლის შიდა გზების მოუწესრიგებლობა

სოფელი ბირკიანის მოსახლეობა განსაკუთრებით აღნიშნავდა შიდა გზების მოუწესრიგებლობის საკითხს, რაც მათ ზამთარში გადაადგილების პრობლემებს უქმნის. ეს პრობლემა განსაკუთრებით პრობლემურია სკოლის მოსწავლეებისთვის, რადგან სკოლასთან მისასვლელი გზა თოვლის, ან ხშირი წვიმების შემთხვევაში საკმაოდ რთული გადასალახი ხდება.

გზების პრობლემებს ართულებს სანიაღვრე არხების მოუწესრიგებლობაც, რაც უხვი ნალექის შემთხვევაში გზების გაწმენდას შეუძლებელს ხდის. მოსახლეობის თქმით, მათ არა ერთხელ დააყენეს აღნიშნული საკითხი ადგილობრივი თვითმმართველობის წინაშე, თუმცა პრობლემები მოუგვარებელი დარჩა.

2.2. განათების ბოძები

სოფელში ასევე აღნიშნავენ, რომ ელექტროენერგიის სრულფასოვნად მიღებისთვის პრობლემას წარმოადგენს განათების ბოძების სიმველე. ბევრი მათგანი საჭიროებს ჩანაცვლებას, თუმცა ამისათვის საჭირო თანხები არ გამოყოფილა მუნიციპალიტეტის მიერ.

2.3. წყლის სისტემები

მოსახლეობა აცხადებს რომ მათ მიეწოდებათ დაბინძურებული, ჯანმრთელობისთვის სახიფათო წყალი, რომელსაც სასმელად იყენებენ მხოლოდ და მხოლოდ სხვა ალტერნატივის არ არსებობის გამო. მათი თქმით, წყალი გაუფილტრავია, ხშირად მოდის

მიღებში არაბუნებრივი ფერის წყალი და ამასთან ერთად წყალს უსიამოვნო, ცხოველების ფეკალიების სუნი ასდის. აღნიშნულ საკითხზეც მათი მხრიდან ინფორმაცია მიეწოდა ადგილობრივ თვითმმართველობას, თუმცა მუნიციპალური ორგანოების მხრიდან რაიმე სახის რეაგირება არ მომხდარა.

2.4. ნაგვის ურნები

სოფელ ბირკიანის მხოლოდ მთავარ გზაზე დგას ნაგვის ურნები, ისიც არასაკმარისი რაოდენობით. მოსახლეობის თქმით, არსებული ნაგვის ურნები საკმაოდ სწრაფად ივსება, გარდა ამისა სოფლის განაპირე უბნების მაცხოვრებლებისთვის საკმაოდ რთულია ხშირ შემთხვევაში დიდი მოცულობის ნაგვის შორ მანძილზე გადატანა. ადგილობრივების ნაწილი ნაგავს სოფლის მიმდებარედ ხევში ყრის. მოსახლეობა იხსენებს, რომ ზაფხულის პერიოდში ხევში ჩაყრილი ნაგავი მძაფრ სუნს გამოსცემს და მიმდებარე ტერიტორიაზე ანტისანიტარიაა, რადგან ნაგავს სხვადასხვა მწერები და ძალებიც ეხვევიან.

2.5. სამედიცინო სერვისები

საჭიროების შემთხვევაში ადგილობრივებიან სოფელ დუისში მდებარე ამბულატორიაში მიდიან, ან ახმეტის მუნიციპალიტეტის რაიონულ ცენტრში. პრობლემას წარმოადგენს სასწრაფო დახმარების მანქანის არ ყოფნა მთელ ხეობაში, რასაც ზოგჯერ ფატალური შედეგიც მოჰყოლია. სოფელში ასევე არ არის აფთიაქიც, რის გამოც წამლების შესაძენად მოსახლეობა სოფელ დუისში დადის.

2.6. კულტურული სივრცეები

სოფელში არ ფუნქციონირებს ასევე საჯარო სივრცე, რომელსაც სოფლის მოსახლეობა კულტურული მიზნებისთვის, სხვადასხვა ღონისძიებებისთვის გამოიყენებდა. ამ ტიპის შეხვედრებისთვის საჯარო სკოლის დარბაზი გამოიყენება. სოფელში არ ფუნქციონირებს ბიბლიოთეკა.

2.7. სახანძრო- სამაშველო სამსახურები და ტრანსპორტი

მოსახლეობა პრობლემად ასახელებს ასევე სახანძრო მანქანის და სახანძრო ბრიგადების არ არსებობას. ახმეტის ცენტრიდან დაძრული სახანძრო ბრიგადები ხშირ შემთხვევაში ვეღარ ასწრებენ ხანძრის დროულად ჩაქრობას და სოფელში რამდენჯერმე მთლიანი საცხოვრებელი სახლი დაიწვა ამ მიზეზის გამო.

სოფლის მაცხოვრებლებისთვის პრობლემას ქმნის ასევე მუნიციპალური ტრანსპორტის არ არსებობა. ბირკიანის მაცხოვრებლები ამბობენ, რომ ისევე როგორც მათი, ასევე მეზობელი სოფლებიდან ბავშვები დადიან სოფელ დუისში სპორტულ წრეებზე. ხშირ შემთხვევაში ვარჯიშის შემდეგ ამ ბავშვებს უწევთ ფეხით დაბრუნება სახლში, რამდენიმე კილომეტრის გამოვლა. ეს საკითხი განსაკუთრებით პრობლემურია ზამთარში, როდესაც ადრე ღამდება და ბავშვებს გზად შესაძლოა ნადირიც შეხვდეთ. ამის გარდა ზამთარში ვარჯიშის შემდეგ გაოფლიანებული ბავშვების მიერ რამდენიმე კილომეტრის გავლა ცივ ამინდში მათი ჯანმრთელობის პრობლემების რისკსაც წარმოშობს. მოსახლეობა აცხადებს, რომ მუნიციპალიტეტის მხრიდან იყო დაპირება, რომ ამ ბავშვებისთვის მაინც

დაინიშნებოდა შიდა ტრანსპორტი, თუმცა ეს საკითხიც ისევე როგორც სხვა საკითხები „გაიყინა“ ჰქონდან დაკავშირებული საპოლიციო ღონისძიების შემდეგ.

2. რეკომენდაციები

სოფლის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე ორიენტირებული რეკომენდაციები

1. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს:

- შეისწავლონ სოფელ ბირკიანის მოსახლეობის წყლით მომარაგების პრობლემები და უზრუნველყონ წყლის სისტემის, რეზერვუარების იმგვარად განთავსება, რომ არ მოხდეს სასმელი წყლის დაბინძურება;
- გაზარდოს ჯანდაცვის და სოციალურ სერვისებზე/სოციალური დახმარების პროგრამებზე ხელმისაწვდომობა, მათ შორის უპირველესად სასწაფო დახმარების და სახანძრო-სამაშველო ბრიგადების ხეობაში მუდმივად არსებობის გზით;
- გამოყოს დაფინანსება და ჩაატაროს შესაბამისი საქმიანობები სოფლის ინფრაქტრუქტურის: შიდა გზების, ნაგვის ურნების და განათების ბოძების მოწესრიგებისთვის.

სოფელი ომალო

1. სოფლის ზოგადი აღწერა

სოფელი ომალო მდებარეობს კახეთის რეგიონში, ახმეტის მუნიციპალიტეტში, ხალაწანის თემში, ახმეტიდან დაახლოებით 24 კმ-ის მოშორებით. 2014 წლის მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის მიხედვით სოფელში 822 ადამიანი ცხოვრობს და ძირითადად დასახლებულია ეთნიკურად ქისტი, მუსლიმი მოსახლეობით.

საველე ვიზიტისას გამოვლინდა შემდეგი ძირითადი პრობლემები, რომელიც მეტ- ნაკლებად ერთნაირად აწუხებს სოფელ ომალოში მცხოვრებ მოსახლეებს.

- პრობლემურია სახელმწიფო თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობა, ვინაიდან მოსახლეობასა და სახელმწიფოს შორის კომუნიკაცია იშვიათია ან თვითმმართველობის მხრიდან მოსახლეობის ინტერესები სრულიად უგულებელყოფილია.
- საზოგადოებრივი ტრანსპორტის პრობლემა;
- გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების მიღების პრობლემა.
- შიდა გზის პრობლემა;
- სასმელი წყლის ვარგისიანობის პრობლემა და ზოგადად წყლის საკითხი;
- გარემოს დაბინძურების პრობლემა.
- საძოვარი და სასოფლო-სამეურნეო მიწის დეფიციტი;
- დასაქმების პრობლემა.

2. განათლებასთან დაკავშირებული საკითხები

სოფელ ომალოში არსებობს როგორც საბავშვო ბაღი, ასევე სკოლა, სადაც მოსწავლეებს შეუძლიათ მიიღონ სრული ზოგადი განათლება. სოფლის საბავშვო ბაღს კი აქვს ბავშვების საძინებელი ოთახის პრობლემა, მოსახლეობის თქმით მათ არაერთხელ

მიმართეს როგორც რესურს ცენტრს ისე მუნიციპალიტეტს, სოფლის საბავშვო ბაღისთვის საძინებელი სივრცის მოწყობის თხოვნით, თუმცა მათი მიმართვა უყურადღებოდ დარჩა.

როგორც სკოლაში ასევე ბაგა-ბაღში სასწრაფოდ მოსაგვარებელია სასმელი წყლის პრობლემა. ორივე შენობას საკუთარი წყლის რეზერვუარი გააჩნია, თუმცა ონკანში მომდინარე წყალი თვალისთვის ხილულად ბინძური და მღვრიეა, აღნიშნულმა კი შესაძლოა ისე მოსახლეობა მძიმე ეკოლოგიურ მდგომარეობამდე მიიყვანოს.

სოფელი ომალოს მოსახლეობა სხვა სოფლების მსგავსად უთითებს პანკისის ხეობაში პროფესიული სასწავლების გახსნის მნიშვნელობაზე და აუცილებლობაზე.

3. ინფრასტრუქტურა

3.1. გზის ინფრასტრუქტურა

სოფელში მიემართება სწორი ასფალტის გზა, თუმცა სოფლის შიდა გზები უკიდურესად გაფუჭებულია, რაც ცუდ ამინდში სკოლის მოსწავლეებს გადაადგილებაში უშლის ხელს. ამასთან სოფელში არასდროს გაკეთებულა სანიაღვრე არხები, რაც კიდევ უფრო ართულებს გადაადგილების პრობლემას ცუდ ამინდში. სოფლის დამაკავშირებელი ხიდის გაუმართაობა მოსახლეობას ურთულებს გადაადგილებას სოფელ დუისთან, სადაც სოფლის მოსახლე ბავშვები დადიან სპორტზე და სხვა არასასკოლო საგანმანათლებლო წრეებზე.

3.2. წლის სისტემები

სოფელს ფაქტობრივად არ მიეწოდება წყალი, ვინაიდან წყლის სათავეები მთლიანად ჩამოშლილია, და მოსახლეობას სასმელი წყლისთვის, ტყის სიღრმეში უწევს შესვლა. მიუხედავად იმისა რომ ადმინისტრაციული ორგანოების წარმომადგენლები მოსახლეობას დაპირდნენ დაუყოვნებლივ წყლის სისტემის მოწესრიგებასა და გაკეთებას, რეალურად სოფლის მაცხოვრებლები სასმელი წყლის გარეშე არიან დარჩენილები, გამონაკლის შემთხვევებში კი, როდესაც წყალი მიეწოდებათ ის იმდენად ბინძურია, რომ სასმელად უვარგისია. წლის სისტემის გაუმართაობასა და სახელმწიფოსგან საკითხის სრულ იგნორირებას, ომალოს მაცხოვრებლები აპრილის თვის პროტესტს უკავშირებენ. მათ განცხადებით ახმეტის მუნიციპალიტეტში მისულებს, მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები ულტიმატუმის ფორმით ესაუბრებიან, რაც გულისხმობს ჰესის

აშენების სანაცვლოდ დაგეგმილი პროექტების განხორციელებას, მათ შორის წყლის სისტემისთვის ორი სათავე ნაგებობის მშენებლობას. აღსანიშნავია, რომ მოსახლეობის თქმით მუნიციპალიტეტს სოფლისთვის წყლის სისტემა 2019 წლის ბოლოს უნდა გაეკეთებინა.

3.3. საბავშვო მოედანი/გასართობი ცენტრი

სოფელში არ არსებობს არც ერთი მოქმედი კულტურული, საგანმანათლებლო დანიშნულების ობიექტი. სკოლაში არსებულ ბიბლიოთეკას წიგნების მხოლოდ მცირე რესურსი გააჩნია. სოფელის მაცხოვრებელი ბავშვები სპორტულ და კულტურულ აქტივობებზე ხშირ შემთხვევაში ფეხით მიდიან სოფელ დუისში, რომელიც ომალოდან დაახლოებით შვიდ კილომეტრში მდებარეობს.

სოფელში არ არსებობს კეთილმოწყობილი სპორტული მოედანი, რომელზე მოთხოვნაც დიდია ახალგაზრდებში.

მოსახლეობის თქმით, სოფელში იგეგმებოდა კულტურის ცენტრის მშენებლობა, თუმცა 2019 წლის აპრილის თვის, ჰესების პროტესტის შემდგომ, ეს პროექტიც შეჩერდა. კულტურის ცენტრის მშენებლობაზე მუნიციპალიტეტისგან მოსახლეობა პროვოკაციულ პასუხს იღებს, რომ მათ აღნიშნული ცენტრი ექნებათ, თუ დათანხმდებიან ჰესის აშენებას.

3.4. ნაგავსაყრელი

სოფლის ტერიტორიაზე ნაგვის ურნები დგას მცირე რაოდენობით და დასუფთავების მანქანაც კონკრეტული განრიგით არ მუშაობს. ნაგვის ურნების ნაკლებობა ხელს უწყობს საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ქაოტურად გადაყრას მოსახლეობის მეირ სოფლის გარშემო, ხოლო ურნების ნარჩენებისგან არასისტემატიური დაცარიელება მოსახლეობის აზრით ბევრად უფრო მავნებელია გარემოსთვის, რადგან გამომწვევია არასასიამოვნო სუნის, მწერების მომრავლების და ანტისანიტარიის.

3.5 ტრანსპორტი

სოფელში მხოლოდ კერძო ტრანსპორტი მოძრაობს, როგორც ახმეტის, ისე თბილისის მიმართულებით. გადაადგილება ამ ტრანსპორტით მძღოლის კერძო ინტერესს ებმის, რის გამოც ამ მანქანების მიმოსვლა რეგულარული არ არის. ხშირად მოსახლეობა ფეხით გადაადგილდება ან კერძო ტაქსების მეშვეობით, რომლის ღირებულებაც საკმაოდ მაღალია.

3.6 ელექტროგაყვანილობის ბოძები

სოფელში ელექტროგაყვანილობის სისტემა არის მოსაწესრიგებელი, ვინაიდან ძლიერი ქარისა და ავდრის დროს, მოსახლეობას ელექტროენერგია აღარ მიეწოდება.

3.7. ჯანდაცვა და სახელმწიფო სერვისებზე ხელმისაწვდომობა

სოფლის მოსახლეობა ამბულატორიული სერვისის მიღება შესაძლებელია, თუმცა აფთიაქი არ არის. მოსახლეობა სხვა სოფლების მსგავსად უჩივის სასწრაფო სამედიცინო დახმარების პრობლემას.

სოფლისთვის ასევე დიდი პრობლემაა სახანძრო დახმარების არ არსებობა ახლომახლო სოფელში.

4. მიწის პრობლემა

მოსახლეობის წინაშე მწვავედ დგას, მიწის პრობლემა. უმეტესობა მათგანს საკარმიდამო მიწის მიღმა ფაქტობრივად არ გააჩნია მიწის ნაკვეთი, რაც მიწის სიმცირით არის გამოწვეული. თუმცა მიწის სიმწირეს ემატება სოფლის გარშემო მდინარის ნაპირზე, საძოვარი მიწების კერძო საკუთრებაში გადაცემის პრაქტიკა.

5. რეკომენდაციები

სოფლის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე ორიენტირებული რეკომენდაციები

4. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს და ადგილობრივ თვითმმართველ ორგანოების:

- უზრუნველყოს მეტი კომუნიკაცია ადგილობრივ მოსახლეობასთან, აღმოფხვრას ადგილობრივ თვითმმართველობაში კომუნიკაციის პრობლემა.
- შეიქმნას ინტენსიური კომუნიკაციის გზები მოსახლეობასა და ადგილობრივ თვითმმართველობას შორის სისტემური შეხვედრების და პრობლემების გაზიარების სახით.
- უზრუნველყოს სოფლებში შიდა გზების და ელექტროგაუგანილობის ბოძების მოწესრიგება, უსაფრთხოების სტანდარტების დაცვა.
- უზრუნველყოს სოფლისთვის საბავშვო ბაღისთვის ბავშვების საძინებელი სივრცის მოწყობა;

- უზრუნველყოს სასმელი წყლის სათავეების მშენებლობა და წყლის სისტემის გამართვა;
 - უზრუნველყოს სოფელში საჯარო, რეკრეაციული და გასართობი/სპორტული სივრცეების შექმნა (მოედანი, სკვერი) ა.შ.
 - გაზარდოს ჯანდაცვის და სოციალურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობა.
5. იუსტიციის და ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს
- განახორციელოს პანკისის ხეობაში, მდინარე ალაზნის პირას მდებარე საძოვარი ტერიტორიების უკანონოდ მითვისებული მიწების მონიტორინგი და არ განახორციელოს მიწის გადაცემა კერძო საკუთრებაში, თუ აღნიშნული მიწა საჯარო დანიშნულებით გამოიყენება.